

Değerli Konuklar, Sayın Bakanım,

Sizleri TÜSİAD Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum. Bugün 19. kez düzenlenmekte olan İstanbul Finans Zirvesi'nde bulunmaktan büyük mutluluk duyuyorum. "Finansal Metamorfoz ve Geleceğe Dönüş" temasıyla düzenlenen zirvede dünyada ve ülkemizde finans piyasalarını, finansmana erişimi ve teknolojik değişimlerin etkilerini konuşacağız. Zirvenin gerçekleşmesini sağlayan herkese ve tüm katılımcılara şimdiden teşekkür ediyorum.

Değerli konuklar,

Ekonomimiz geçtiğimiz yıl son derece zorlu bir sınavdan geçti. Aslında ekonomik nedenlere çok da bağlı olmayan bir diploması sorunu nedeniyle ciddi bir kur şoku yaşadık. Normal koşullar altında böyle bir olayın bir ekonomik krize ya da küçülmeye neden olmaması gerekirken, biz geçmiş yıllarda biriktirdiğimiz bazı kırılğanlıklar nedeniyle önemli zorluklar yaşadık.

Bu kriz bir yandan ekonomimizin aslında düşünüldüğünden çok daha dayanıklı olduğunu da tüm dünyaya gösterdi. Diğer yandan da, bize kendi eksiklerimizi ve zayıflıklarımızı görme vesilesi yarattı. Başarılı bir ekonominin göstergesinin yalnızca yüksek büyüme olmadığı, büyümenin sürdürülebilirliğinin ve sağlıklı bir şekilde finanse edilmesinin de aynı derecede önemli olduğu konusunda artık sanırım hepimiz hem fikiriz.

Küresel krizden bu yana dünyada oluşan bol ve ucuz finansman döneminde ülkemiz yüksek büyüme iştahı ile yatırımlara hız verdi.

2001 krizi sonrası bankacılık sistemimizde yapılan reformlar ve kamu maliyemizdeki disiplin anlayışı ile ekonomimizde zaten önemli bir güven oluşmuştu. Eskiden kamuya akan finansman artık reel sektöre yönelmişti. Böylece şirketler bankacılık sistemi üzerinden finansmana rahat erişim sağladılar. Küresel krizden sonra özellikle yatırım için kullanılan finansman ucuz ve uzun vadeli olduğu için döviz cinsinden gerçekleşti. Aslında riskler de işte bu aşamada birikmeye başladı. Kurda belirli bir düzeyde istikrar olacağı varsayımıyla yapılan hesaplar küresel faizler yükselmeye başlayınca maalesef tutmadı.

İçeride düşük seyreden faiz ve dışarıda değişen koşullara zamanında ayak uyduramama, sonuçta hem enflasyonun, hem de faizlerin artmasına neden oldu. Türk Lirası önemli ölçüde değer kaybetti. Özkaynak yerine sürekli krediyle büyüyen, kur riskini iyi yönetemeyen şirketler için zorluklar başladı. Reel sektördeki zorluklar elbette bankacılık sektörüne de yansdı.

Bugün geldiğimiz noktada hikayeyi nereden ele alırsanız alın, finans dünyasının, reel sektörün ve politika yapımcıların çıkarmaları gereken dersler var. Herkes bir başkasının günahını daha kolay görür, kendininkini daha zor.

Bizce şu noktalarda gelişmemiz, daha istikrarlı bir ekonomi için şarttır:

- TL finansman imkanlarını genişletmeliyiz.

Uzun vadeli, düşük maliyetli, kendi para birimimiz cinsinden finansmana ihtiyacımız var. Bunun en temel koşulu da düşük tek haneli ve hatta yüzde 5'in altında enflasyonun kalıcı olarak sağlanmasıdır. Bu durum

öngörülebilirliği artırarak, hem finansman maliyetlerini aşağıya çekecek, hem de zaman içerisinde tasarruf sahiplerinin daha uzun vadeli yatırımlara yönelmesini sağlayacaktır.

Bugün Türkiye'nin kredi risk primi, CDS'leri 350 baz puan seviyesinde. Çok daha yüksek seviyelerden bu düzeylere indi, ama hala benzer ülkelere kıyasla yüksek. Şirketlerimiz, Avrupalı rakiplerine göre 3-4 misli daha yüksek maliyetle borçlanarak yatırımlarını yapmaya çalışıyor. Finansman maliyetleri hariç, tüm şartlar eşit tutulduğunda, aynı yatırımın kendini geri ödeme süresi bizde en az iki katına çıkıyor. Verilen yüksek teşvikler bile yatırımcıları harekete geçiremiyor.

Ülkemize gelebilecek veya ülkemizde yapılabilecek pek çok yatırım başka ülkelere kayıyor. Hak ettiğimiz ölçüde yatırım çekemiyoruz. Devalüasyonun maliyetler üstündeki etkisine ve verilen cazip teşviklere rağmen bunu görüyoruz.

Dünyada bugün çok ciddi bir parasal genişleme dalgası daha var. Almanya, Fransa, Hollanda gibi Avrupa'nın merkez ülkelerinde eksi faizler görünüyor. Kayda değer bir süre daha bu durum devam edecek.

Bu dönemde şeffaflaşmayı artırarak, piyasa ekonomisini tüm unsurlarıyla uygulayarak ve hukuk sistemimizdeki eksikleri onararak açılan fırsat penceresinden geçmeliyiz. Bu doğrultuda, şeffaflık konusunda ve yapısal alanlarda atılan tüm adımları destekliyoruz.

Ülke riskini daha düşük seviyelere taşıyabilirsek yılda 16-20 milyar dolar arası tasarruf edebileceğiz. Bu tasarruf ülkemizde cari açığın düşürülmesi, bütçe açığının azaltılması, büyüme yeteneğinin güçlendirilmesini belirgin şekilde sağlayacaktır.

- İkinci nokta olarak, finansman kaynaklarımızı çeşitlendirmeliyiz, diyoruz.

Çok güçlü bir bankacılık sektörümüz var ve onlarla gurur duyuyoruz. Ancak artık başka piyasalardan da kaynak bulabilmeliyiz. Sermaye piyasalarımız bankacılığın yanında maalesef çok zayıf kaldı. Tabii bunun çok çeşitli nedenleri var ama burada da fiyat istikrarını sağlamak öncelikli. Bu yüzden enflasyonla mücadeleyi kısa vadede her şeyin önüne koymamız gerekiyor.

Dünyadaki tecrübeler enflasyon hedeflemesi yapan bağımsız bir Merkez bankasının, daha başarılı olduğunu göstermektedir. Ancak bununla beraber para politikası tek başına yeterli olamaz. Enflasyon hedefiyle uyumlu maliyesi politikaları ve tüm kurumların aynı hedefe odaklanmasına ihtiyaç var.

Ayrıca piyasa etkinliğini bozmadan yatırımcıyı koruyan güçlü hukuki alt yapıyla yatırımcının kafasında soru işareti bırakmayan bir düzene ihtiyaç var. Yatırımcıların burada ülkemizde, uyuşmazlıklarını rahatlıkla çözebileceklerine inanmalarını istiyoruz.

Bütün bunlar hızlı çalışan, finansal konularda uzmanlaşmış, bağımsız adil bir yargı sistemine olan ihtiyacın büyüklüğünü ortaya koyuyor. Dolayısıyla yargı reformunu da finans dünyası için oldukça kritik görüyoruz.

- Üçüncü olarak güveni pekiştiren bir başka unsur da güçlü kurumlara sahip olmak.

Piyasa düzenleyici özerk kurumlarımızın etkinliği ve bağımsızlığı başta olmak üzere liyakat kriterlerinin esas alınması son derece önemli.

Bir yandan hızlı ve yürütmeye uyumlu çalışan kurumlara ihtiyaç olduğu tartışmasızdır. Diğer yandan kurumların bağımsızlıkları üzerine düşebilecek en ufak bir şüphe tüm finans sistemimizi derinden yaralamaktadır. Bugün Türkiye'nin risk primi niye bu kadar yüksek diye baktığımızda maalesef öne çıkan faktörlerden birinin kurumlarımızla ilgili genel kanaat olduğu görülmektedir. Oysa bugün iş dünyamız yalnızca iç pazarda değil, küresel pazarlarda daha büyük aktör olmak için kıyasıya bir rekabet içerisinde.

Yurt dışında bir şirketin finansman maliyeti ile Türkiye'de yerleşik bir şirketin yatırım maliyetleri arasındaki fark büyük ölçüde bu risk algısından kaynaklanıyor ve elimizi kolumuzu bağlıyor.

Özerk kurumlarla ilgili mevzuatta uluslararası standartlarla uyum ve şeffaflığın artırılması kredibilitenin yükselmesinde ve ülke risk primimizin düşmesinde önemli fayda sağlayacaktır.

Değerli konuklar,

Yeni teknolojileri ve dijital dünyayı, yakalamak hatta geçmek zorundayız.

Bu alanda da bankacılık sektörümüz öncü bir rol oynadı. Pek çok ülkeye nazaran bizim bankalarımız dijital bankacılıkta çok daha ileri bir konumdadır. Aynı gelişmeyi Fintek alanında da sağlamamız gerektiğine inanıyoruz.

Finansal kapsayıcılığı da bu sayede önemli ölçüde artırabiliriz. Ancak her yerde olduğu gibi ülkemizde de mevzuat teknolojilerin arkasında kalabiliyor ve çok başarılı milli girişimler mesafe kat etmekte zorlanıyor.

Dijitalleşmenin baş döndürücü bir hızda geliştiğini düşünürsek, bu konuda çok daha dinamik ve yeniliklere açık bir bakış açısına ihtiyacımız var. Dijital dünyada geç kalmak demek kaybetmek demek.

Veri güvenliğinin nasıl sağlanması gerektiği her yerde tartışılıyor, ancak bu tartışmalar yapılırken sektörün gelişimi yavaşlatmamalıyız. Bizim sektörün gelişimini engelleyecek düzenlemelerden kaçınmamız burada son derece kritik.

Değerli konuklar,

Geçtiğimiz hafta Yeni Ekonomi Programı açıklandı. Oldukça iddialı hedefleri olan bir program ortaya konulmuş.

Önümüzdeki yıl için iç talep çekişli bir büyüme öngörülmüş. Sonraki yıllarda ise teşvik ve politikalar ile Türkiye'yi cari dengeye oturtan, yani dış açığını sıfırlayan bir senaryo çizilmiş. Öncelikle sanayi

odaklı, verimliliği artırmak suretiyle rekabet gücümüzü artıracak bir programa mutlaka ihtiyacımız olduğunu belirtmek isterim. Zira, ancak verimlilik temelli bir büyüme finansal istikrarı tehlikeye atmadan sürdürülebilir.

Bilineceği üzere verimlilik, nitelikli eğitim, yüksek teknoloji ve girişimcilik olgularının bir arada bulunduğu ortamlarda gerçekleşebilir. Bu durumda uygulanacak programın ne pahasına olursa olsun ithal ikamesini değil, verimliliği ön planda tutması esastır.

Korumacılığın zaten tehlikeli bir şekilde yükseldiği günümüzde, Türkiye'nin de böyle bir yola girdiği izlenimi vermesi kimsenin yararına olmaz.

Hem aynı yöntemlerin bizim ihracatçımıza uygulanmasına, hem de yatırımcıların ilgisinin AB içerisindeki başka lokasyonlara kaymasına neden oluruz. Aynı çerçevede, sektörel ve bölgesel teşvik mekanizmaları rekabeti artırıcı olarak tasarlanmalı ve mutlaka etki analizleri yapılmalıdır.

Tüm iş ve yatırım ortamı düzenlemeleri başta iş dünyası olmak üzere tüm paydaşlar ile şeffaf ve etkili bir diyalog ile geliştirilmelidir.

Bu kapsamda Yeni Ekonomi Programı'nın uygulama planlarının oluşturulmasında ve uygulama aşamalarında tüm unsurlarımız ile katkı vermeye hazır olduğumuzu tekrar belirtmek isterim.

Geçen yıl yaşadığımız daralma sonrası tüketim talebi, bugün düşen faizlerle beraber bir miktar canlanacaktır. Ancak yüksek işsizlik oranları talebi halen aşağıda tutuyor. Yatırım iştahı ise hem düşük iç talep, hem de yavaşlayan Avrupa ve dünya ekonomisi nedeniyle maalesef zayıf seyrediyor.

Tüketimi ve yatırımları canlandırmak için öncelikle güven tesis edilmesi gerekiyor:

- YEP'in etkili uygulanması,
- Toplumun benimsediği bir yapısal reform programının açıklanması,
- Kurumların güçlenmesi,
- Yargı reformunun hayata geçmesi,
- AB üyelik hedefini doğrultusunda ilerleme,

Özgürlük alanlarının genişletilmesi yönünde atılan adımlar güveni tesis edecek, böylelikle ekonomi canlanacak, dolarizasyon azalacak ve büyüme normal seviyesine gelecektir.

İşte böyle bir ortam İstanbul'u gerçekten bir finans merkezine dönüştürme gücüne sahiptir.

Bu potansiyele ve iradeye sahip olduğumuz inancıyla hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.